Ф 03-69

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Криворізький фаховий коледж
Національного університету «Київський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник начальника коледжу
з навчально-методичної роботи
_____ Галина ДАНИЛІНА
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)
«31» 08 2026 р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з навчальної дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 073 «Менеджмент»
(код та назва спеціальності)

освітнього ступеня бакалавр

Кривий Ріг
2026

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів освіти денної форми навчання з навчальної дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»,
(назва навчальної дисципліни)

складені на основі навчальної програми, затвердженої «31» 08 202 р.
та навчального плану НБ(П)-40/03.12-073/24,
затвердженого «30» 05 2024 р.

Укладач: викладач, к.е.н., доцент, спеціаліст вищої категорії Паустовська Тамара Іванівна
(посада, наук..ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи обговорено на засіданні циклової комісії менеджменту, логістики та транспортної інфраструктури
(повна назва циклової комісії)

Протокол № 13
від «26» 08 2026 р.
Голова циклової комісії
(підпис) Надія СМИРНОВА
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ПОГОДЖЕНО
Завідувач
навчально-методичного кабінету
(підпис) Марина КОЛЬЧАК
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)
«27» 08 2026 р.

1 Пояснювальна записка

Інтеграція економіки України в сучасну світогосподарську систему зумовлює необхідність втілення відповідної державної політики фахівцями освітнього рівня з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Сучасний етап розвитку економічних систем не є можливим без взаємодії вітчизняних суб'єктів господарювання із міжнародними контрагентами з метою обміну досвідом і налагодження виробничо-господарських взаємозв'язків. Така взаємодія, в свою чергу, потребує злагодженого управління, що і є основним завданням менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. Підготовка бакалаврів з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності дозволить вирішувати практичні питання раціоналізації зовнішньоекономічних зв'язків, виходу на міжнародні ринки, обрання надійних партнерів, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зарубіжних ринках, залучення іноземних інвестицій, науково-технічного співробітництва, втілення інноваційних проектів та інших з науковим підґрунтям. На підприємствах і у наукових закладах існує потреба у фахівцях, які були б здатні приймати та вирішувати складні управлінські завдання на основі специфічних знань зовнішньоекономічної діяльності, а також складових частин сучасних економічних процесів стратегічного планування, інвестиційної та інноваційної діяльності та інше.

Мета навчальної дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» – надання здобувачам вищої освіти комплексу знань щодо сутності, цілей та елементів менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

2 Загальні методичні вказівки

Очікувані результати вивчення дисципліни.

Здобувач вищої освіти має:

Знати:

- сутність і організаційно-правові основи зовнішньоекономічної діяльності;
- напрями державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- особливості управління конкурентоспроможністю підприємства при виході на нові ринки;
- принципи функціонування вільних економічних зон;
- особливості діяльності торгово-промислових палат і товарних бірж.

Вміти:

- орієнтуватися у кон'юнктурі зовнішніх ринків;
- прогнозувати напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх ринках.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Самостійна робота студента (здобувача освіти) включає:

- опрацювання навчального матеріалу;
- виконання індивідуальних завдань;
- науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача освіти денної форми навчання, регламентується навчальним робочим планом навчального закладу. Зміст самостійної роботи здобувача освіти над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом із навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Форми, які застосовуються при самостійній роботі здобувачів освіти при вивченні курсу «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»:

- опрацювання лекційного матеріалу та доповнення його деякими питаннями;
- поглиблення розглянутих проблем, які виносяться для більш детального вивчення на

практичні заняття;

- аналіз ситуаційних завдань з дисципліни;
- підготовка доповідей з проблемного питання;
- опрацювання тестових завдань з кожної теми;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи.

Самостійна робота передбачає підготовку здобувачів освіти до отримання диференцыйованого залыку з цієї дисципліни.

3 Орієнтований тематичний план з тем, які винесені на самостійну роботу

№ розділу, теми	Назва теми	Кількість годин на самостійну роботу
1	2	3
8 семестр		
Розділ №1. «Сутність, цілі і мотиви зовнішньоекономічної діяльності підприємства»		
1.1	Сутність зовнішньоекономічного менеджменту	4
1.2	Організаційно-правові основи зовнішньоекономічної діяльності	4
1.3	Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	4
Всього за розділом №1		12
Розділ №2. «Окремі аспекти зовнішньоекономічної діяльності»		
2.1	Управління конкурентоспроможністю підприємства при виході на нові ринки	16
2.2	Вільні економічні зони	16
2.3	Торгово-промислові палати: роль у міжнародній торгівлі	16
2.4	Товарні біржі	16
Всього за розділом №2		64
Всього за 8 семестр		76
Всього за навчальною дисципліною		76

4 Методичні вказівки до самостійної роботи

Розділ №1. «Сутність, цілі і мотиви зовнішньоекономічної діяльності підприємства»

Тема 1.1 Сутність зовнішньоекономічного менеджменту
(Л.1.; Л.3.; Л.5)

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю «зовнішньоекономічна діяльність».
2. Хто є суб'єктом міжнародних економічних відносин?
3. Надайте 3 основні риси міжнародного бізнесу та покажіть, чи вони впливають на розвиток зовнішньоекономічної діяльності компанії.
4. Що є найважливішою особливістю міжнародного бізнесу, як складової зовнішньоекономічної діяльності?
5. Хто запропонував періодизацію історичного розвитку міжнародних економічних відносин та на їх тлі розвитку міжнародного бізнесу? Назвіть усі ери.

Тестові завдання:

1. У чому полягає головна сутність менеджменту зовнішньоекономічної діяльності?

1) отримання прибутку виключно на внутрішньому ринку;
2) комплексне дослідження та моделювання міжнародного середовища для досягнення цілей;
3) встановлення податків на імпорт;

4) ізоляція підприємства від зовнішніх ринків.

2. Який головний критерій якості менеджменту ЗЕД?
1) тільки сам факт досягнення поставлених цілей;
2) кількість підписаних міжнародних угод;
3) успіх та ціна цього успіху (витрати ресурсів, продуктивність);
4) відсутність конкурентів за кордоном.

Тема 1.2 Організаційно-правові основи зовнішньоекономічної діяльності
(Л.1.; Л.2.; Л.4)

Питання для самоконтролю:

1. Перерахуйте основні аспекти правові основи зовнішньоекономічної діяльності.
2. Що відбувалось під становлення міжнародних відносин?
3. Особливості становлення правових відносин ери становлення національних держав?
4. Що відноситься до рушійних, а що до гальмуючих факторів зовнішньо-економічної діяльності?
5. Чим характерні правові основи міжнародного бізнесу в сучасних умовах?

Тестові завдання:

1. Що є головним критерієм віднесення діяльності до зовнішньоекономічної (ЗЕД)?
1) здійснення операцій в іноземній валюті;
2) участь у міжнародній торгівлі послугами;
3) здійснення господарської діяльності за участю іноземного суб'єкта;
4) наявність ліцензії на експорт товарів.

2. До методів державного нетарифного регулювання ЗЕД належать:
1) ввізне мито та вивізне мито;
2) ліцензування та квотування експорту/імпорту;
3) податок на додану вартість;
4) акцизний збір.

Тема 1.3 Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності
(Л.3.; Л.4.; Л.5)

Питання для самоконтролю:

1. Що має забезпечувати державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
2. В чому полягає принцип свободи зовнішньоекономічної діяльності?
3. За чим здійснює контроль антимонопольний комітет?
4. Чому валютні операції за участю резидентів і нерезидентів підлягають валютному контролю?
5. За якої угоди Україна несе відповідальність за зобов'язаннями по ЗЕД щодо іноземних держав, зарубіжних фірм та міжнародних організацій?

Тестові завдання:

1. Державне регулювання ЗЕД спрямоване на:
1) захист економічних інтересів України;
2) створення сприятливих умов ведення бізнесу;
3) заохочення інвесторів;
4) створення умов виходу на європейський ринок.

2. Основними аспектами мотивації, що спонукають вітчизняну компанію здійснювати міжнародну діяльність, є:

1) розширення збуту, придбання ресурсів, диверсифікація джерел постачання;
2) збільшення прибутку, концентрація на одному чи декількох ринках збуту;
3) зменшення витрат, скорочення використання ресурсів;
4) політичний інтерес, соціальна відповідальність, приплив капіталу.

Розділ №2. «Окремы аспекти зовнішньоекономічної діяльності»

Тема 2.1 Управління конкурентоспроможністю підприємства при виході на нові ринки (Л.2.; Л.4.; Л.5)

Питання для самоконтролю:

1. В чому полягають теоретичні основи міжнародної конкуренції?
2. Що визначає конкурентоспроможність товару на міжнародній арені?
3. Які відмінності між ціновими та неціновими методами конкурентної боротьби в міжнародній торгівлі?
4. Які функції виконують міжнародні організації (наприклад, СОТ) у забезпеченні рівних правил гри для всіх учасників ринку?
5. У чому полягає сутність ЗЕД як системи економічних відносин між суб'єктами різних країн?
6. Які математичні та імітаційні моделі застосовуються для оцінки ефективності експортно-імпортних операцій?
7. Які основні групи ризиків притаманні зовнішньоекономічній діяльності?
8. У чому полягає суть експортного контролю та який порядок застосування спеціальних санкцій до недобросовісних суб'єктів ЗЕД?
9. Які економічні моделі використовуються для оптимізації транспортних витрат?

Тестові завдання:

1. Що є головною метою конкурентної боротьби на міжнародних ринках?
1) витіснення всіх конкурентів та встановлення абсолютної монополії;
2) завоювання та розширення частки ринку, отримання стабільного прибутку;
3) збільшення державних мит на імпорт;
4) уніфікація міжнародних стандартів торгівлі.

2. Який з наведених факторів найбільше підвищує конкурентоспроможність підприємства у ЗЕД?
1) використання виключно внутрішніх ресурсів;
2) застосування застарілих технологій та обладнання;
3) впровадження інновацій та адаптація продукції до стандартів країни-імпортера;
4) зниження якості продукції заради зменшення собівартості.

3. Який рівень досліджень відповідає безпосередньо категорії «зовнішньоекономічна діяльність підприємства»?
1) загальноекономічний;
2) макроекономічний;
3) мікроекономічний;
4) глобальний.

4. До яких методів державного регулювання ЗЕД належить мито, квотування та ліцензування?
1) економічних (нетарифних);
2) економічних та адміністративних;
3) неформальних;
4) виключно ринкових.

Тема 2.2 Вільні економічні зони
(Л.1.; Л.2.; Л.5)

Питання для самоконтролю:

1. Що являє собою зовнішньоекономічна діяльність як самостійний напрям господарювання підприємства?
2. У чому сутність надання міжнародних послуг та проведення некомерційних операцій?
3. Які базові принципи державного суверенітету закріплені у сфері міжнародних економічних відносин?
4. Хто є головними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності?
5. Що є головною метою державного регулювання зовнішньоекономічних відносин?
6. Що таке спеціальна (вільна) економічна зона (ВЕЗ/СЕЗ) з точки зору законодавства України?
7. Які існують основні цілі та завдання створення ВЕЗ в Україні?
8. Які функціональні типи ВЕЗ дозволені на території України?
9. Хто має право ініціювати створення спеціальної (вільної) економічної зони в Україні?
10. Які види пільгових режимів можуть запроваджуватися в межах ВЕЗ?

Тестові завдання:

1. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства здійснюється з метою:
1) митного контролю за товарами, що ввозяться або вивозяться з України;
2) захисту економічних інтересів України;
3) захисту національних виробників;
4) стимулювання іноземних інвестицій.

2. Що з переліченого належить до основних видів ЗЕД?
1) міжнародна торгівля (експорт/імпорт);
2) міжнародні інвестиції та кредитування);
3) міжнародний лізинг та використання активів з-за кордону;
4) усі відповіді правильні.

3. Яким нормативно-правовим актом визначається загальний правовий режим, порядок створення та ліквідації спеціальних (вільних) економічних зон в Україні?
1) Господарським кодексом України;
2) Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;
3) Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон»;
4) Указом Президента України.

4. Які специфічні пільгові режими НЕ можуть застосовуватися на території вільних економічних зон згідно із законодавством України?
1) митні пільги;
2) податкові пільги;
3) валютно-фінансові пільги
4) скасування дії Конституції та законів України на території зони.

Тема 2.3 Торгово-промислові палати: роль у міжнародній торгівлі
(Л.1.; Л.3.; Л.5)

Питання для самоконтролю:

1. Який основний правовий статус ТПП: комерційна чи некомерційна структура?
2. Які базові принципи покладено в основу створення та функціонування ТПП?
3. Яка головна мета створення та функціонування ТПП?
4. Як саме ТПП сприяють розвитку зовнішньоекономічної діяльності та експорту товарів?

5. Як здійснюється міжнародна діяльність ТПП та їх співпраця з аналогічними організаціями за кордоном?
6. Яка структура системи ТПП в Україні? Яка відмінність між Торгово-промисловою палатою України (ТПП України) та регіональними палатами?
7. Яку практичну допомогу надають палати підприємцям? Перелічіть основні послуги.
8. Що таке цінова експертиза та які види контролю здійснюють ТПП? Як проводиться експертиза якості, кількості та комплектності товарів?
9. Як визначається походження товарів? Які документи (сертифікати чи висновки) видає палата для експорту та імпорту?
10. Який орган уповноважений засвідчувати форс-мажорні обставини? Опишіть процедуру видачі сертифікатів.

Тестові завдання:

1. Який документ видає ТПП для обґрунтування ринкових цін для податкових органів або тендерів?

1) цінова довідка або експертний висновок;
2) статут про ведення діяльності;
3) паспорт члена ТПП;
4) вірна відповідь відсутня.

2. Одним з головних напрямків діяльності ТПП є:

1) налагодження зв'язків господарюючих суб'єктів окремих країн з приводу виробництва та обміну різними об'єктами;
2) сприяння встановленню ділового співробітництва;
3) встановлення стійких товарно-грошових відносин господарюючих суб'єктів з приводу виробництва та обміну товарами та послугами на міжнародному ринку;
4) всі відповіді вірні.

3. Який статус має Торгово-промислова палата України?

1) це недержавна, неприбуткова, самоврядна організація;
2) це явище та процес;
3) це економічні відносини;
4) це система організація.

4. Що з переліку не належить до державних органів регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), а є недержавним органом?

1) фондова біржа;
2) торгово-промислова палата);
3) органи митного контролю;
4) податкова служба.

Тема 2.4 Товарні біржі

(Л.2.; Л.3.; Л.4)

Питання для самоконтролю:

1. Що являє собою біржа як організований ринок та юридична особа?
2. Які основні завдання виконує біржа?
3. Хто має право брати участь у біржових торгах?
4. Що включається в біржові операції?
5. Які види угод укладаються на товарних біржах?
6. Які основні відмінності між універсальними та спеціалізованими біржами?
7. У чому полягають проблеми розвитку біржового товарного ринку в Україні?

8. Яка роль Правил біржової торгівлі та ким вони затверджуються?
9. Що таке «хеджування» і як воно використовується для мінімізації цінових ризиків?
10. Як співвідносяться процеси саморегулювання та державного контролю на біржовому ринку України?

Тестові завдання:

1. Ефективність ведення міжнародних біржових операцій для країни та підприємця відбулося в еру:

1) експансії;
2) концесії;
3) інтернаціоналізації;
4) глобалізації.

2. Які з наведених характеристик відносяться до біржового товару?

1) масовість, однорідність, стандартизованість;
2) унікальність, виготовлення під замовлення;
3) наявність сертифіката якості виключно від державних лабораторій;
4) роздрібний продаж кінцевому споживачеві.

3. *Біржа – це:*

1) фінансова структура, яка виступає посередником між різного роду продавцями і покупцями на торговому ринку, контролює законність здійснюваних угод і є гарантом виконання зобов'язань між сторонами угоди;
2) сукупність організаційно-правових відносин між професійними та непрофесійними учасниками з приводу біржової торгівлі на біржовому ринку;
3) особлива історично організована форма ринку, що наділена рисами, притаманними для інших ринків, і виступає вищою мірою виявлення ринкових відносин;
4) немає вірної відповіді.

4. Головна економічна сутність сучасної біржі полягає в тому, що вона є:

1) місцем для зберігання товарів та цінних паперів;
2) організованим ринком, де укладаються угоди купівлі-продажу;
3) органом державного регулювання ціноутворення;
4) виключно місцем обміну валют.

5 Рекомендовані навчально-методичні матеріали

1. Акименко О.Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія, методологія, практика: монографія. – Чернігів: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2021. – 398 с.

2. Дунська А.Р., Кузнєцова К.О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств Конспект лекцій. Навчальний посібник навчальний посібник для здобувачів ступеня магістра за освітньою програмою «Менеджмент міжнародного бізнесу» спеціальності 073 Менеджмент. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського 2022. – 181 с.

3. Подцерковний О.П., Зятіна Д.В. Бойченко Е.Г., Попелюк В.П. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). – Одеса: НУ «ОЮА», 2021. – 166 с.

4. Полковниченко С.О. Основи зовнішньоекономічної діяльності. Конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг». – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2023. – 151 с.

5. Сухорукова О.А.Планування міжнародної діяльності підприємства: практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійної програми «Менеджмент міжнародного бізнесу». – Київ: КПІ ім. Ігоря

Сікорського. 2024. – 116 с.